

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.8359787>

Accepted: 10.09.2023

Sosyal Bilgiler Dersinde Sanat Dallarının İşlenmesi ve Analizi

Treatment and Analysis of Art Branches in Social Studies Course

Harun KURT

Osmaniye Karacaoğlan Ortaokulu

gensrik947@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9935-7437>

Özet

İnsan yaşamında gerekli birçok bilgiyi bünyesinde barındıran sosyal bilgiler dersi, içerik olarak özellikle tarih bilimine temas eden konularda sanat dalları açısından örneklendirilebilecek pek çok öge barındırır. Çalışmada tarih alanındaki ders konularının içeriğinin sanat dallarına ve sanat eserlerine yönlendirilmesiyle öğrencilerde sanata ilgi, sanat sevgisi gibi davranışların kazandırılmasında çok işe yarayacağı düşünülerek yola çıkılmıştır. Yapılmak ve analiz edilmek istenen, işlenen konunun içeriğine göre sanatın ve sanat eserlerinin öne çıkarılarak bunun öğrenci üzerindeki tesirlerinin test edilebilmesidir. Sosyal bilgiler dersinin bize sunduğu fırsatları değerlendirebilmek, işlediğimiz konu ile ilgili edebi eserleri ve sanat eserlerini bilmek, tanımak ve öğrenciye tanıtmak amacıyla uygun doküman ve kaynaklar temin edilmiştir. İşlenen konuyla ilgili bir şarkı, marş, resim, minyatür, gravür, heykel, kabartma, rölyef, şiir, roman, tiyatro eseri, danslar, folklorik ögeler, oratoryolar, sinema filmleri gibi farklı sanat dallarından ögeler ders içeriğine eklenmiştir. Ders konularının içeriğinde sanat eserleriyle bağlantılı olan bölümler öne çıkarılarak işlenmiş, bu durumun öğrencilerin başta ilgisini çekip çekmediği, sonrasında da dersteki başarıları üzerinde ne gibi sonuçları olduğu proje ödevleriyle analiz edilmeye çalışılmıştır. Araştırma grubu proje ödevleri dağılımında rastgele ikiye bölünmüş, bir gruba sanat içerikli ödev konuları dağıtılmış, diğerine normal müfredat içeriğindeki konular verilmiştir. İki grubun ödevlerden aldığı notlar karşılaştırılarak analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Tarih, Edebiyat, Sosyal Bilgiler.

Abstract

The social studies course, which contains many necessary contents in human life, contains many elements that can be exemplified from the point of view of the branches of art, especially in subjects that come into contact with historical science as content. In the study, it was thought that if the subjects in the field of history were directed to art branches and works of art as content, it would be very useful to gain behaviors such as interest in art and love of art in students. What is wanted to be done and analyzed is that the effects of art and works of art on the student can be tested by highlighting them according to the content of the subject being processed. In order to evaluate the opportunities offered by social studies course, to know, to recognize the literary works and works of art related to the subject we are processing, and to introduce them to the student, appropriate

documents and resources have been provided. Elements from different branches of art such as a song, anthem, painting, miniature, engraving, sculpture, relief, poetry, novel, theater work, dances, folkloric elements, oratorios, motion pictures have been added to the course content. In the content of the course topics, sections related to works of art were highlighted and processed, and it was tried to analyze whether this situation attracted the attention of the students at first, and then what consequences it had on their achievements in the course with project assignments. The research group was randomly divided into two parts according to the distribution of project assignments, one group was given homework topics with art content, and the other was given subjects with normal curriculum content. The grades obtained by the two groups from the assignments were compared and analyzed.

Keywords: Art, History, Literature, Social Studies.

GİRİŞ

Eğitim öğretim sürecinin öğrencilere kazandıracığı bilgi ve becerilerin toplumsal hayatla ilgili olan kısmında sosyal bilgiler dersinin katkısının büyüklüğü tartışılmaz bir gerçektir. Bu ders içeriğinde barındırdığı konuları itibariyle öğrencileri hayata hazırlamada diğer derslerden önde düşünülebilir. İyi vatandaş olmak, toplum hayatına katılmak gibi hedefleri olan dersin konuları birçok farklı bilim alanlarından faydalanılarak belirlenmiştir. Bu bilim dalları içerisinde Tarih, Coğrafya, Arkeoloji, Felsefe, Psikoloji, Sosyoloji, Ekonomi, Hukuk gibi bilim dalları sayılabilir (Köstüklü, 1999). İlköğretimde okutulan sosyal bilgiler dersi bu bilim dallarının ders müfredatını ilgilendiren kısımlarından faydalanılarak oluşturulmuştur. Bu seçimde ülkenin temel kazanımları ön plana çıkarılmakta, içerik olarak Türk Milli Eğitiminin genel esaslarına uygun hazırlanmaya gayret edilmektedir.

Türkiye’de ilköğretim okulları dersleri içerisinde sanat dersleri olarak görsel sanatlar ve müzik dersleri haftada bir saat uygulanmaktadır. Bu derslerin haricinde öğrencilerin sanat konuları görebileceği Türkçe ve sosyal bilgiler dersleri okutulmaktadır (Anonim, 2021). Türkçe dersi sanat dalları içerisinde edebiyata yakınlığı dolayısıyla bu alanda öğrencilerin gelişimine açıktır. Sosyal bilgiler dersi ise içeriğindeki tarih bilimi konuları bakımından sanat öğretimine oldukça elverişlidir. İnsanoğlunun dünya üzerinde ilk ortaya çıktığı andan itibaren ortaya koyduğu tüm sanat ürünleri günümüz sanatının bilgi birikiminin ve modern toplumunun temellerini oluşturmaktadır (Roadway ve Farfour, 2017:7). Günümüz teknolojisinde kullandığımız her ürünün geri planında tarihsel sanat birikiminin olduğu düşünüldüğünde sosyal bilgiler dersi içeriğindeki geçmiş dönem sanat eserlerinin konulara uygun olarak verilebilmesinin öğrencilerin bilişsel ve sosyal gelişimleri için önemli roller üstlenebileceği şüphesizdir.

Konu ile ilgili ülkemiz içerisinde yapılan çalışmalarda mevcut müfredatın içeriği tartışılmıştır. Çençen ve Akça Berk’in çalışmasında 6 ve 7. sınıf sosyal bilgiler dersi içeriğindeki kültürel öğeler konusu çalışılmış ve halk kültürü öğelerinin öğrencilere verilmesindeki karmaşa tespit edilmiştir. 7. sınıf müfredatında ise çok kıt bir şekilde verildiği not düşülmüştür (Çengen ve Akça Berk, 2014: 13-14). Çalışmada tablo halinde ünite ve konuların içeriğindeki halk kültürü konuları tek tek ele alınmıştır.

Bir başka çalışma da ise Kırıkçı ve arkadaşları sosyal bilgiler müfredatındaki sanat ve estetik konularını incelemişler ve farklı tarihlerde güncellenen sosyal bilgiler müfredatlarını sanat ve estetik açıdan karşılaştırmışlardır. Yaptıkları çalışma sonunda 2005 yılında yapılan değişikliklerin sanat ve estetik açısından diğer programlardan daha faydalı olduğunu öne sürmüşlerdir (Kırıkçı ve Ark. 2020: 31-33).

Akhan ve Yalçın'ın çalışmasında yine farklı yıllarda müfredatta yapılan değişiklikler analize tabi tutulmuş ve içeriklerindeki çok kültürlü program öğeleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Yapılan analizde farklı yıllardaki uygulamaya konan müfredatların içerik olarak çok kültürlülük öğeleri bakımından oldukça kıt olduğunu vurgulamışlardır (Akhan ve Yalçın, 2016: 24-26).

Güleç ve Alkış'ın çalışmasında ise sosyal bilgiler öğretiminde müze gezilerinin eğitsel başarıya katkıları araştırılmıştır. Ayrıca ilkokullarda müze gezilerinin ne kadar yapıldığı ve bunun iletişim boyutu değerlendirilmiştir. Kapsamlı bir şekilde incelenen konu ile ilgili bu konuda yurtdışında bazı ülkelerdeki uygulamalar da ele alınmıştır. Yaptığımız çalışma için önemli bir kılavuz olan bu çalışmada Bursa'dan üç ilkokul örneklem grubu seçilmiştir. Buradaki öğretmenlere 'müze gezileri anketi' uygulanmıştır. Ankette sorulan sorular ve verilen cevaplar üzerinde yoğun çalışılmış ve tek tek ele alınmıştır. Müze gezileri sonrasında öğrencilerin gezide gördüklerinden ne derece etkilendikleri de incelenmiştir. Bizim çalışmamızın örtüştüğü birçok noktanın olduğu bu çalışmada müze gezilerinin amacına ulaşmasında katkıları olacak noktalar üzerinde tahliller yapılmıştır (Güleç ve Alkış, 2003). Tarihi nesnelere görmenin sağladığı birçok faydanın sınıf öğretmenleri gözünden değerlendiresi yapılmış ve faydaları ortaya konulmuştur.

Türkiye'de ilköğretim okullarında okutulan Sosyal Bilgiler derslerinin ikinci üniteleri 'Kültürel Miras Ünitesi' adıyla düzenlenmiştir (Anonim, 2018). 5, 6 ve 7. sınıf derslerinde ünite ismi hep aynı olsa da içerdiği konular itibariyle farklıdır. 5. sınıf sosyal bilgiler dersi kültürel miras ünitesi içeriğinde öğrencilere Anadolu ve Mezopotamya Uygarlıkları konuları anlatılmaktadır. Anadolu Uygarlıklarından beş tanesi öğrencilere kavratılmaya çalışılırken, Mezopotamya Uygarlıklarından da üç tanesi anlatılan konuların ana malzemeleridir (Anonim, 2018). Burada Erken Tunç Çağından Geç Demir Çağına kadar yaklaşık olarak 3000 yıllık bir tarihsel süreç işlenmektedir.

6. sınıf sosyal bilgiler dersi kültürel miras ünitesi içeriğinde İslam Öncesi Türk Kültürü, Orta Asya Türk Devletleri, İslam Tarihi, İlk Müslüman Türk Devletleri gibi konuların üzerinde durulmaktadır (Anonim, 2018). Bu aralıkta yaklaşık olarak 1500 yıllık bir tarihsel süreçten bahsedildiği görülmektedir.

7. sınıf sosyal bilgiler dersi kültürel miras ünitesi içeriğinde de Osmanlı Tarihi, Yeni Çağ Avrupa Tarihi gibi konular üzerinde durulmaktadır (Anonim, 2018). Bu konular arasındaki tarihsel aralık ise yaklaşık olarak 600 yıllık bir dönemi kapsamaktadır.

Sanat içerikli sosyal bilgiler öğretimi her ne kadar sosyal bilgiler dersinde ders içeriğinin artmasına ve 'Müfredatı yetiştiremem' gibi kaygılara neden olsa da öğrencilere kazandıracığı bakış açıları sayesinde tarih öğreniminin işlevini önemli miktarda geliştireceği şüphesizdir (Köse ve Yıldız, 2012: 82). Konuların yetişmemesi sorunu öğretim yılı başında yıllık planların oluşturulması sırasında çözülebilir ve sanat tarihi konularına daha çok zaman ayrılabilir. Burada amacımız sanat

eserlerini tanıtarak öğrencilere bir davranış ve bakış açısı kazandırmaktır. Yıllık planlar ayarlandığında zamanlamanın bir sorun olmadığı görülür.

Yaptığımız çalışma için cevap aradığımız soru, sanat içerikli müfredatın öğrencilerin bilişsel, sosyal gelişmelerine ne kadar katkısı olabileceği ve ayrıca derse karşı tutumlarını nasıl etkileyeceğidir. Bu çalışma, çok farklı sonuçların çıkarılabileceği başka çalışmalara kapı aralayabilir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırmada 2020/2021 öğretim yılında 7. sınıfta öğrenim gören 7/C sınıfı üzerinde yapılan çalışmalar ele alınacaktır. 7/C sınıfı, 5. sınıf oldukları öğretim yılından itibaren çalışmaya konu olan sanat eserlerinin tanıtımına yoğunlaşmış bir programa tabi tutuldular. Sosyal bilgiler dersi içeriğindeki sanat tarihi ile bağlantılı olabilecek konular ve bu konularla irtibatlı sanat eserleri önceden seçilerek çalışılmıştır. Bu programın uygulanmasına göre işlenen konuya uygun sanat eserleri öğrencilere detaylı olarak verilmiştir. Sınıf ortamının fiziki şartları da uygulamanın kolaylaşmasına yardım etmiştir. Sınıflarda akıllı tahta ve genel ağ bağlantısının olması büyük bir avantaj olmuştur. Mevcut imkanlar kullanılmaya çalışılmış ayrıca veli görüşmeleri, diğer zümre öğretmenleriyle de işbirliği yapılmaya çalışılmıştır.

7/C sınıfı öğrencilerine 5. sınıfta sanat içerikli konulara başlamadan önce ve bittikten sonra tutum ölçekleri uygulanmıştır. Sonuçları arasındaki fark gözlenmiştir. Aynı işlem 6. sınıfta da yapılabilmektedir. 7. Sınıfta ise meydana gelen salgın hastalık sebebiyle dersler online olarak sürdürüldüğü için o yıl bu çalışma yapılamamıştır.

Görsel sanatlar dersi öğretmeninin yaptırdığı serbest resim çalışmaları içerisinde öğrencilerin seçtiği çizim konularının işlenen sanat eserleriyle ilgisi anlaşılmasına ve onların zihin dünyalarına ne derece yansıdığı tahlil edilmeye çalışılmıştır. Aynı gözlem 6. sınıfta da yapılabilmektedir ama salgın sebebiyle 7. sınıfta yapılamamıştır.

Öğrencilere tanıtılacak sanat eserleri önceden belirlenmiştir. Bunların tanıtımları, ödevlendirmeleri, proje konusu olarak verilmeleri ve değerlendirmeleri ile elde edilen sonuçlar çalışmanın özünü oluşturur. Bu çalışmada elde edilen sonuçlar proje ödevi olarak verilip test edilmiştir. Teste tabi tutulan grup ikiye ayrılarak iki farklı tür proje ödevi konuları dağıtılmıştır. İlk gruba klasik, ikinci gruba sanat tarihi ile irtibatlı konular verilmiştir. Aralarında görülecek fark ve ortaya çıkabilecek kıyaslamaya tabi sonuçlar proje değerlendirme ölçeği ile ölçülüp değerlendirilmiştir.

Çalışmanın Uygulama Süreci

2018/2019 Öğretim yılında 7/C sınıfı 5. sınıfta iken sene başında hemen sosyal bilgiler dersine yönelik tutum ölçeği uygulanmıştır. Sanat içerikli konular işlenmeden önce öğrencilerin sosyal bilgiler dersine bakış açılarının nasıl olduğu anlaşılmasına çalışılmıştır. Öğrencilere Demir ve

Akergin'in tutum ölçeği uygulanmıştır (Demir ve Akergin, 2010). Bu işlem sanat içerikli konuların bitirilmesi ardından tekrar yapılmıştır. Sonuçlar *Bulgular* kısmında verilmiştir.

5. sınıf sosyal bilgiler dersi ikinci ünitesi olan kültürel miras ünitesinde Mezopotamya Uygarlıklarından ilk olarak Sümerler'den bahsedilmiştir. Ders kitabında yer alan, genelde öğrencilerin hatırlamakta zorlandıkları, hayatlarında pek kullanmayacakları temel bazı bilgiler öncelikle verilmiştir¹. Babiller ve Asurlar içinde aynı yol izlenmiştir. Daha sonra Sümerlerle ilgili olarak önceden seçilen sanat eserleri ile Babiller ve Asurlar konularıyla ilgili sanat eserlerinin incelenmesine geçilmiştir. İncelenen arkeoloji ve sanat tarihi eserlerinin listesi Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Mezopotamya Uygarlıkları İncelenen Sanat Eserleri

	SÜMERLER	BABİLLER	ASURLAR
1	Gılgamış Destanı	Hammurabi Steli	Khorsabat Sarayı
2	Ur Standardı	İştar Kapısı	Ninive Sarayı
3	Kraliçe Puabi'nin Mezar Odası	Enuma Eliş Destanı	Ninive Sarayı İçi
4	Zigurat Restitüsüyonu	Asma Bahçeleri Restitüsüyonları	Restitüsüyonu
5	Şara Mabedi Restitüsüyonu	Dünya Haritası	Anitta Hançeri
6	Tufan Menkıbesi		
7	Er Hanedanlar Dönemi Seramik Örnekleri		
8	Khafajah Restitüsüyonu		
9	Akbabalar Steli		
10	İmdigut Kuşu		
11	Sin Mabedi Restitüsüyonu		

Konunun başlangıcında ders kitabında yer alan bilgilere öğrencilerin dikkati çekilmiştir. Sınıfa gelirken Çığ'ın Gılgamesh kitabı getirilmiş ve destan özet olarak anlatılmıştır(Çığ,2012). Ardından önceden hazırlanmış olan powerpoint sunusu üzerinden slaytlar gösterilmeye başlanmıştır². Gılgamesh Destanı ile ilintili olan betimlemeler içerisinde bulunan Gılgamesh, Enkidu, Gökboğası, Humbaba gibi resim ve heykeltıraşlık eserleri incelenmiştir. Sunu sırasındaki slaytlar öğrencilere tek tek gösterilmiş, eserlerin ne oldukları ve varsa hikayeleri anlatılmıştır. Ur Standardındaki betimlemelere dikkat çekilmiş, Ur Kral Mezarlarından çıkan Kraliçe Puabi'ye ait mezarın ölü hediyeleri ve gömü şekli incelenmiş, Şara ve Sin Mabetlerinin restitüsüyonları incelenmiş, Akbabalar Steli ve İmdigut Kuşu betimleri gösterilmiş ve Tufan Menkıbesi anlatılmıştır. Konular işlenirken özellikle öğrencilerin dikkatinin Gılgamesh Destanı, Tufan Menkıbesi, Kraliçe Puabinin Mezarına onunla birlikte gömülen on beş kişi ve ayrıca Akbabalar Stelinde yoğunlaştığı gözlenmiştir. Babilin Asma Bahçeleri Restitüsüyonları, Babil'i dünyanın merkezinde gösteren dünya haritası, Louvre Müzesindeki Hammurabi Steli, Berlin Pergamon Müzesinde bulunan İştar Kapısı sırayla incelenmiş ve ne oldukları açıklanmıştır. Bu konu için en son olarak Ninive Sarayı restitüsüyonu incelenmiştir.

¹ Patesi nedir? Lugal- Kalma nedir? Zigurat nedir? vb. gibi bilgiler

² Slaytlar tarafımızdan hazırlanmıştır. Dipnot olarak verilmeyen her eser çalışma sahibi tarafından hazırlanan powerpoint sunusu üzerinden işlenmiştir.

Mezopotamya Uygarlıklarıyla ilgili eserler ve açıklamaları üç ders saati sürmüştür. Bu üç ders saati içerisinde Resim, Heykel, Mimari ve Edebiyat alanlarından örnekler verilmiştir. Ayrıca gösterilen eserlerle ilgili olarak öğrenciler ödevlendirilmiş ve sonra anlaşılmıştır ki ödevlerini, gayet iyi bir şekilde yapmışlardır. Bu sanat eserleriyle ilgili etkinlikler yapılacağı bilinçli olarak duyurulmamıştır. Öğrencilerin baskıdan uzak bir şekilde sanat eserlerini incelemeleri istenmiştir. Aynı şekilde bu konularla ilgili verilecek proje ödevi çalışmalarını da öğrencilere duyurulmamıştır.

Anadolu Uygarlıkları konusuna bir hafta sonra başlanmıştır. İlk olarak Hititlere değinilmiştir. İki ders saati işlenmiştir. Urartular bir ders saati işlenmiştir. Diğer hafta da Frigler bir, Lidyalılar bir, İonlar da bir ders saati işlenmiştir. Bu işlenen konular haftada üç ders saatinden iki hafta ve altı ders saatinde bitirilmiştir. Yıllık plandan herhangi bir sapma olmamıştır. Hitit ve Friglerle ilgili sanatsal eserlerin listesi Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Hitit ve Frig Uygarlıkları İşlenen Sanat Eserleri

	HİTİTLER	FRİGLER
1	Hattuşa	Yassihöyük
2	Alacahöyük Kral Mezarları	MM Tümülüsü
3	Kuşaklı C Yapısı Boğa Figürinleri	MM Tümülüsü Mezar Buluntuları
4	Yazılıkaya Ortostatları	Yazılıkaya Kybele Tapınak Alanı
5	İvriz Kaya kabartması	Zoomorfik Kaplar
6	Göllüdağ Şehir Planı	Fibulalar
7	İnandık Vazosu	Tapates Örnekleri
8	Hasandede Vazosu	Midas Efsanesi
9	Hitit İlahileri	Marsyas Efsanesi
10	İlluyanka Efsanesi	Aslanlı Kaya Gömütü Anıtı
11	Eflatunpınar Kaya Anıtı	Frig Mobilyaları
12	Aslantaş Ortostatları	Kerkenes Dağı
13	Hitit Poternleri	

Anadolu Uygarlıklarından ilk olarak işlenmesi planlanan uygarlık Hititler olmuştur. Derse gelirken Çığ’ın Hititler ve Hattuşa, Akurgal’ın Anadolu Kültür Tarihi, Alp’in Hitit Güneşi isimli kitapları yanımızdadır. Önce ders kitabı içeriğinde yer alan rutin konular verilmiştir³. Ardından sanat eserlerine geçilmiş ve ilk olarak Çığ’ın kitabından İlluyanka Efsanesi okunmuştur(Çığ,2002). Sonra Arinna’nın Güneş Tanrıçası için yazılmış Hitit İlahisi ritimle okunmuştur. Alacahöyük Kral Mezarları ve ölü hediyeleri incelenmiş, Alacahöyük ve Hattuşa şehir planları ve poternleri ekrandan gösterilmiştir. Kuşaklı C yapısından çıkarılan Teşup Boğaları, İnandık Vazosu ve Hasandede Vazoları kaynaktan incelenmiştir (Akurgal, 2014). Burada yer alan dans ve ritüel sahnelerine dikkat çekilmiştir. Hitit dininden bahsedilerek Yazılıkaya Kabartmaları, Göllüdağ, Karatepe-Aslantaş, Eflantunpınar ve İvriz’de bulunan Hitit eserleri incelenmiştir. Hatay Arkeoloji Müzesinde bulunan Şuppililuma Heykeli de incelenen sanat eserlerinden olmuştur. Hitit Güneşi örnekleri Alp’in kitabından gösterilmiş, kullanım amaçları açıklanmıştır (Alp, 2011).

³ Tabal nedir? Tavananna nedir? Pankuş nedir? gibi bilgiler. Bu ve bunun gibi bilgiler öğrencilerin hafızalarında oldukça kısa bir süre kalmakta ve eğer öğrenci derse ilgili değilse tamamen unutulmaktadır.

Frigler için de başlangıç olarak aynı yol izlendikten sonra Kybele- Attis Hikayesi, Midas Efsanesi anlatılmıştır. MM Tümülsü içi ve dışından sahneler gösterilmiş, ayrıca Anadolu Medeniyetleri Müzesinde sergilenen mezar odası buluntuları gösterilmiştir. Zoomorfik ve diğer kaplar ayrıca fibulalar çok ilgi çekmiştir. Yazılıkaya Kybele Açık Hava Tapınağı ve Kerkenes Dağı görselleriyle birlikte açıklamalar yapılmıştır. Öğrencilerin yoğun ilgileri dikkat çekmiştir.

Anadolu Uygarlıklarından Urartular, Lidyalılar ve İonlar aynı hafta içine planlanmışlardır. Derse gelirken Homeros'un İlyada, Herodotos'un Tarih, Boardman'ın Siyah Figürlü Atina Vazoları kitapları yanımızdadır. Bu uygarlıklarla ilgili ders kitaplarının içeriğinde olan bir takım kavramlar önce işlenmiş ve ardından sanat tarihi eserlerine dönülmüştür. Eserlerin listesi Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Lidya, Urartu ve İon Uygarlıkları İşlenen Sanat Eserleri

	LİDYALILAR	URARTULAR	İONLAR
1	Lidya Elektronları	Tuşpa Kalesi	Artemision Restitüsyonu
2	Bintepeler Tümülsüleri	Hakkari Stelleri	Sophilos Ressamına Ait Dinos
3	Kanatlı denizati Broşu	Şamran Kanalı	Üzerinde Siyah Figürlü Peleus
4	Sardes Foto	Teişeba Steli	ve Thetis'in Düğün Sahnesi
5		Kaya Mezarları	Artemis Heykeli
6		Altintepe Halka Stili Kazan	Miletos Agorası Prolaiasi
7			Priene Şehir Planı ve
8			Hippodamos
9			İlyada ve Odesa
10			Ephesos Kenti ve Latrinası

Herodotos'un Tarih isimli kitabından Pers-Lidya savaşındaki meşhur güneş tutulması hikayesi okunmuştur. Yine aynı kitaptan ilk elektron sikkelerin doğadan toplanması ve darp edilmesi hikayesi okunmuştur (Herodotos, 2017). Sonra Aslan Protomlu Lidya sikkeleri gösterilmiştir. Sardes şehir planı, Bintepeler ve Kanatlı Deniz Atı Broşu fotoğrafları incelenmiştir. Urartularla ilgili sanat eserleri olarak ilkin Tuşpa Mimarisi, ardından Hakkari Stelleri, kaya mezarlarından çıkan müzelik eserler, Haldı ve Teişeba Stelleri incelendi. İonlarla ilgili Troya Savaşı Hikayesi özetlenmiştir (Homeros, 2015). Sanat eseri olarak Artemision ve Epiphaneia Olayı, Ephesos Şehri ve Latrinası, Miletos Agora Kapısı, Sophilos Ressamınca boyanmış dinos üzerinde siyah figürlü Peleus ve Thetis'in düğün sahnesi resmi incelenmiştir (Boardman, 2013). Priene Antik Kenti Izgara Planı gösterilip mimar Hippodamus'tan ayrıca bahsedilmiştir (Akarca, 1998).

5. sınıf sosyal bilgiler dersi kültürel miras ünitesi Anadolu ve Mezopotamya Uygarlıkları konuları haftada üçer saatten dokuz ders saati yani üç haftada bitirilmiştir. Bu konular içerisinde öğrencilere, sanat dallarından resim, heykel, mimari, müzik, dans, edebiyat alanlarında kırk beş eser veya mekan gösterilmiştir. İntili görsellerle birlikte bu sayı çok daha fazladır. Ayrıca birçok bilim insanını da tanıtmaya olanağı bulunmuştur. Ayrıca görsel sanatlar dersi öğretmeniyle de bu konuda işbirliği yapmanın ve onun da fikirlerini almanın faydalı olacağı düşünülerek, serbest resim çalışmalarında öğrencilerin yaptıkları resimler onlara fark ettirilmeden takip edilmiştir.

5. sınıf sosyal bilgiler dersi kültürel miras ünitesi içerisinde Anadolu ve Mezopotamya Uygarlıkları dışında sanat konularıyla ilgili olabilecek başka konularda vardır. Anadolu'nun Doğal Güzellikleri

ve Tarihi Eserlerinden bazılarına konular içerisinde değinilerek öğrencilerden bunları birbirinden ayırt etmeleri beklenmektedir. Yani öğrenci resmini gördüğü bir eserin doğal güzellik mi yoksa tarihi eser mi olduğunu ayırt etmelidir (Anonim, 2018). Bu konu içeriğinde öğrencilere ders kitaplarında örnek olarak Uzungöl, Pamukkale, Peribacaları doğal güzellik olarak sunulurken Hattuşaş, Selimiye Camii, Nemrut Dağı, Efes-Celsus Kütüphanesi, Sümela Manastırı tarihi eser olarak verilmiştir. Bu konular normal müfredatta istendiği gibi işlenmiştir. Fakat tarihi eserler işlenirken konu geniş tutulmuş ve sanatsal yönleri vurgulanmıştır. Ayasofya'nın Mozaikleri üzerinde çok durulmuştur (Roadway ve Farfour, 2017). Hattuşaş'taki mimari ve heykel örnekleri, Selimiye Camisindeki mimari ve güzel sanatlarla ilgili örnekler, Nemrut Dağı'daki Tümülüs, heykel ve astronomik çalışmalar içeren Aslanlı Horoskop, Celsus Kütüphanesindeki mimari bezeme ve heykel örnekleri, Sümela Manastırındaki mimari ve fresk örnekleri vurgulanmıştır.

5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kültürel Miras Ünitesinde işlenen hem normal müfredat konuları hem de sanat ile ilgili konular proje ödevi olarak öğrencilere verilmiştir. Bu konuda ölçüm yapılabilmesi için sınıf ikiye bölünmüş ve yarısına normal müfredat ile ilgili konular verilmiş diğer yarısına da sanat tarihi ile ilgili konular ödev olarak verilerek aradaki fark analiz edilmeye çalışılmıştır. Öğrencilere bir ay süre verilmiş ve hazırladıkları ödevlerin sunumlarını da yapmaları istenmiştir. Ayrıca öğrencilere önceden bilgi verilmeksizin sanat tarihi konularıyla ilgili yazılıda sorular sorulmuştur⁴. Ayrıca görsel sanatlar dersinde yapılan serbest resim çalışmalarında çocukların çizdikleri resimler onlara fark ettirilmeden takip edilerek çoklu bir analiz yapılmak istenmiştir. Öğrencilere verilen normal müfredatla ilgili proje konuları ve sanat tarihi ile ilgili konular Tablo 4 te gösterilmiştir. Proje ödevleri dağıtılırken bireysel ayrılıklar ve ders başarı durumları gözletilmemiş, kura çekilerek rastgele bir dağılım yapılmıştır.

Tablo 4. 5. Sınıf Proje Ödevi Konuları

	NORMAL MÜFREDAT KONULARI	SANAT TARİHİ KONULARI
1	Ege Bölgesinin Tarihi Güzellikleri	Gılgamesh Destanının Bilinen Dinlerle Kıyaslanması
2	Anadolu ve Mezopotamya Uygarlıklarının Kronolojik ve Resimli Tarih Şeridinin Yapılması	Babil'in Asma Bahçeleri Restitüsyonlarının Kıyaslanması
3	Hammurabi Kanunları ile Frig Kanunlarının Karşılaştırılması	Kraliçe Puabinin Mezar Buluntuları ve Günümüz Araç Gereçleriyle Kıyaslanması
4	İlk Çağ Uygarlıklarının İcatları	İhtar Kapısının Günümüz Kapılarıyla Kıyaslanması
5	Yazının Tarihsel Gelişimi ve Anadolu'ya Getirilmesi	Babil Dünya Haritasının Günümüz Dünya Haritalarıyla Kıyaslanması
6	İlk Elektronik Sikkelerin Üretim Serüveni	Yazılıkaya Hitit Kabartmalarının Yorumlanması
7	Hattuşaş, Tuşpa, Gordion, Sardes ve Miletos'un Fotoğraf Albümü Oluşturulması	Alacahöyük Kral Mezarları Gömülerinin Günümüz Mezar Gömülerinden Farkları
8	İlk Çağ Uygarlıkları ile İlgili Terimlerin Sözlük Çalışması	MM Tümülüsü Ölü Hedyelerinin Günümüz Araç Gereçlerinden Farkları
9	UNESCO Kültür Mirası Sayılan Eserlerimizin Kronolojik Tarih Şeridi Hazırlanması	İlluyanka Efsanesi ile Midas-Marsias Efsanelerinin Karşılaştırılması
10	UNESCO Kültür Mirası Sayılan Eserlerimizin Kitapçık Olarak Hazırlanması	Yazılıkaya Kibele Tapınağındaki Mimari Süslemeler ile Frig Zoomorfik Kapılarının Kıyaslanması
11	Selimiye Camisinin Özelliklerini Araştırma	Hippodamos'un Kurduğu Antik Şehirlerin Kuşbakışı Görüntüsünün Günümüz Şehirleriyle Kıyaslanması
12	İlk Çağ Uygarlıklarıyla İlgili Pano Hazırlama	Artemision'un Günümüz Mabetleriyle Kıyaslanması

⁴ Örneklem grubuna yazılıda sorulan sorular az sayıda olup ölçüm amaçlı değil gözlem amaçlı sorulmuştur.

13	Anadolu'daki Traverten Oluşumlarının Dağılımı	Anadolu Uygarlıklarındaki Ölü Gömülerinin Karşılaştırılması
14	Peribacalarının Nasıl Oluştüğünün Araştırılması	İnandık ve Hasandede Vazolarının Üzerindeki Figürlerin Birbiriyle Kıyaslanması
15	Akdeniz Bölgesi Tarihi ve Doğal Güzellikleri	Nemrut Dağı Aslanlı Horoskop'un Sırları
16		Ayasofya Mozaik ve Fresklerinin Yorumu Sunusu

Öğrencilere bu konular dağıtılırken araştırma yapacakları güvenli genel ağ siteleri ve sanal müze gezileri uygulamaları gösterilmiş, güvenli genel ağ eğitimi de verilmiştir. Ayrıca sürekli öğretmenle işbirliği yapmaları ve bulduklarını getirip sormaları tembih edilmiştir. Bu uyarılara çoğu öğrencinin uyduğu gözlenmiştir.

Öğrencilere puan değeri olmasa da sanat eserlerinden bazıları yazılıda sorulmuştur. Bunlar arasında Gılgameş Destanından kareler, Hitit kabartma ve seramikleri, Sophilos Ressamınca boyanmış seramikler, Nemrut Dağı Aslanlı Horoskop ve Divriği Ulu Camisi taş işçiliği eserleri bulunmaktadır. Amacımız öğrencilerin sanat eserlerini birbirinden ayırt edip edemediklerinin anlaşılmasıdır.

Bu süreçte görsel sanatlar dersi öğretmeni ile işbirliği yapılmıştır. Bu zaman diliminde görsel sanatlar dersi öğretmeni öğrencilere üç defa serbest resim çalışması yaptırmıştır. Öğrencilerin hür iradeleriyle çizdikleri resimlerin incelenerek sanat konularının etkileri gözlenmeye çalışılmıştır.

Öğrencilerin aldıkları sanat konularıyla ilgili dereceli puanlama ölçeği Veri Toplama Araçları başlığı altında Tablo 7'de gösterilmiştir. Bu ölçek içeriğinde yapılacakları sunular içinde değerlendirme yapılmıştır. Bu ölçek Tablo 8'da gösterilmiştir. Tablo 4 te yer alan konuların dağıtımını için sınıf öğrencileri kura ile ikiye bölünmüşlerdir. İlk gruptaki 15 öğrenciye sanat tarihi ile ilgili konulardan istediklerini seçmeleri, diğer 14 öğrenciye de normal konulardan istediklerini seçmeleri istenmiştir. Ayrıca Tablo 7 ve Tablo 8 de yer alan dereceli puanlama ölçekleri panoya asılarak hazırladıkları ödevin nasıl değerlendirileceği açıklanmıştır. Sanat içerikli konuları çalışacak öğrencilerden slayt hazırlamaları istenmiş, bu konuda teknolojik eksikliği olan öğrenciler teknolojik eksikliği olmayan sınıf arkadaşlarıyla eşleştirilmiştir.

Proje ödevlerinin yapılması için öğrencilere bir aylık bir zaman verilmiş ve bu süre içinde yaptıkları araştırmaların öğretmene inceletilmesi ve öğretmen rehberliğinde çalışmalarının yürütülmesi istenmiştir. Bu bir aylık süre zarfında sınıftaki 29 öğrencinin 23 tanesi en az iki defa konularıyla ilgili olarak öğretmeninden danışmanlık istemişlerdir. Diğer altı öğrenci de öğretmen tarafından yakından takip edilerek görüşmeler yapılmıştır. Ama bu öğrencilerden üç tanesi ödevi yapmamıştır. Velileriyle görüşülmesi ve gerekli yazışmaların yapılmasına rağmen bir sonuç elde edilememiştir. Onlarında yazılı kâğıtları ve tutum ölçeklerindeki durumları incelenmiştir. Çalışmanın sonuçları *Bulgular* kısmında verilmiş, *Tartışmalar* kısmında irdelenmiştir.

6.Sınıf

2019/2020 Öğretim yılında 6. Sınıf olan örneklem grubumuza Kültürel Miras Ünitesi içerisinde 5. Sınıfta olduğu gibi bir uygulama yapılmıştır. Öğrencilerin derse yönelik istek ve tutumlarının çok iyi olduğu söylenebilir. Burada hem normal müfredat hem de sanat konuları tıpkı 5. Sınıfta olduğu

gibi birlikte verilmişlerdir. Bu ünite yaklaşık iki ay boyunca işlenmiştir. İşlenen konular içerisinde ilk Türklerin yaşam tarzından bahsedilmiştir (Kafesoğlu, 1988). Türk Töresi üzerinde durulmuştur (Gökalp, 1976). Oniki Hayvanlı Türk Takvimi işlenmiştir (Turan, 1971). Türklerden kalan arkeolojik eserlerden bahsedilmiştir (Taşağıl, 2017). Orhun Yazıtları okunmuştur (Ergin, 2008). Konular işlenirken alanında otorite olan tarihçilerin eserlerinden faydalanılmıştır. Sanat konuları işlenirken kurganlarla ilgili bilgiler verilmiştir (Çoruhlu, 2016). Bilimsel çalışmalar anlatılmıştır (Turan, 2009). Etimolojik örnekler verilmiştir (Sertkaya (2018). İlk Türk Mimarisi üzerinde durulmuştur (Sümer, 2014). Dönemi anlatan tarihi romanlar konu edilmiştir (Atsız, 1946). İslam sanatları tanıtılmıştır (Faruki ve Faruki, 1999). Varka ile Gülşah Minyatürleri anlatılmış ve gösterilmiştir (Köseoğlu, 2019). Bu konuda da alanında uzman isimlerden faydalanılmıştır. Tarihte kurulan ilk Türk Devletlerini yaklaşık iki hafta, İslam Tarihini iki hafta, Türk-İslam Devletlerini iki hafta, Anadolu Selçuklu Devleti ve Haçlı Seferlerini üç hafta işledik. Konular gerek bir bütün olarak gerekse ayrı ayrı öğrencilerin çok ilgisini çekti. Hatta tarafımızdan ödevlendirmeseler dahi öğrencilerin kendiliğinden öğrendikleriyle ilgili araştırmalara giriştikleri ve buldukları detayların çok şaşırtıcı olduğunu belirtmek isterim.

Öğrencilere verilen proje konuları Tablo 5'tedir. Bu proje konularının değerlendirilmesi için de Tablo 7 ve Tablo 8'de verilen dereceli puanlama ölçeklerinden istifade edilmiştir. Yapılacak analizlerde bütünlük sağlamak için böyle yapılmış ve yine 15 öğrenciye sanat, 14 öğrenciye de normal müfredat konuları ödev olarak verilmiştir.

Tablo 5. 6. Sınıf Proje Ödevi Konuları

	Normal Müfredat İçerikli Konular	Sanat İçerikli Konular
1	Orta Asya Türk Devletleri Kitapçık	Esik Kurganı Buluntuları
2	İlk Müslüman Türk Devletleri	Pazırık II Kurganı Buluntuları
3	İlk Türk-İslam Kitapları	Mayhan UUL Kurganı Buluntuları
4	Ülkemizde Görülen İklimleri	Türk Destanlarında Bozkurt Motifi
5	Nano Teknolojinin Günlük Hayata	Köktürk Sikkeleri Motifleri
6	Türkiye'de Yenilenebilir Enerji Kaynaklar	Orhun Kültür Alanı Buluntuları
7	Ülkemizde Çıkarılan Madenler Kitapçığı	Binbuda Mağarası Resimleri
8	Üretim ve Pazarlama Projesi Kitapçığı	Uygur Kitap ve İlahileri
9	Akdeniz Bölgesi Tarım Ürünleri	Divanı Lugatüt Türk: Dünya Haritası Yorumu
10	İslam Öncesi Türk Devletleri Tarih Şeridi	Divriği Ulu Camii ve Benzerleri
11	Orhun Yazıtları Kitapçığı	Varkavü Gülşah Minyatürleri
12	Oniki Hayvanlı Türk Takvimi Kitapçığı	Selçuklu Kervansarayları
13	İpek Yolu Kitapçığı	Bozkurtların Ölümü ve Dirilişi Romanlarının İncelenmesi
14	Tarihte Türklerin Kullandığı Alfabeler	Kül Tigin Abidesi İle Gençliğe Hitabe Arasındaki Benzerlikler
15	Haçlı Seferlerinin Neden ve Sonuçları	İslamiyet'te Miraç Hadisesi Minyatürleri

7. Sınıf

7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kültürel Miras Ünitesinde diğer yıllarda uygulanan yol izlenmek istenmiştir. 2020/2021 Öğretim yılında derslerin uzaktan veriliyor olması çalışmaya zarar vermiş olsa da derslere iştirak edebilen öğrenciler içerisinde 16 öğrenciye aynı yolla ölçüm yapılmıştır.

7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinin Kültürel Miras Ünitesinin ilk haftasında Kayı Boyu ve bilinen hikayesi, Ertuğrul Gazi ve Osman Gazinin kim oldukları hem ders kitabından hem de Aşıkpaşazade gibi dönem tarihçilerinin eserlerinden işlendi(Atsız,2016). Beylikten devlete geçiş ve Orhan Gazi Dönemi devlet teşkilatının kurulması konuları üzerinde duruldu. Bu konuda İznik Medresesi ve Bursa- Tophane Mevkiindeki türbeler sanat eseri olarak incelendi.

İkinci hafta I. Murat Döneminde Ankara Savaşına kadarki konular üzerinde duruldu. Sanat eseri olarak, Sırp Ortodoks Kilisesindeki I. Kosova Savaşı Freski, Abdülhak Hamit Tarhan'ın Tayflar Geçidi Tiyatrosu incelendi (Tarhan, 2002) Anadolu Hisarı, Bursa Ulu Camisi ve Cumalıkızık Osmanlı Köyü işlendi.

Üçüncü hafta Ankara Savaşı, Fetret Devri ve İstanbul'un Fethine kadarki konular işlendi. Hem ders kitabı hem de Uzunçarşılı'nın Osmanlı Tarihinin I. Cildi kaynak olarak kullanıldı. Sanat tarihi olarak, Timur-Yıldırım mektuplaşmaları anlatıldı (Daş, 2004). Timur-Yıldırım resim ve minyatürleri incelenmiştir. Dönemi anlatan tarihi romanlardan biri üzerinde duruldu (Atsız. Osmanlı Kültür ve Uygarlığından bahsedildiği süreçte Tımar Sistemiyle ilgili olarak Şeyhi'nin Harname isimli şiiri, eğitim sistemiyle ilgili olarak Süleyman Çelebi'nin Mevlid-i Şerif'i gibi eserlere dikkat çekildi. Özellikle bu hafta işlenen konular öğrencileri adeta büyüledi. Ben üç yıldır dersine girdiğim çocukları hiç böyle görmemişim. Derslerden faydalanma seviyelerinin en üst düzeyde olduğu gözlemlendi.

Dördüncü hafta İstanbul'un Fethi ve denizlerde ilerlemeler konuları işlendi. Mehter marşlarından, Fatih, Zafer ve Fetih Marşları okundu. Can Atilla'nın Sultanlar Aşkına isimli animasyon klibi izletildi. Kırklareli-Demirköy top döküm atölyesi, Rumeli Hisarı, Ayasofya Camisinin mimarisi, mozaikleri ve freskleri incelendi. Safevi Devletinin kuruluşu sürecinin halk edebiyatımıza yansımından söz edildi (Yağcı, 2000). Fuzuli'nin Bengü Bade şiiri incelendi. İran-İsfahan'daki Çehel Sütun Sarayı Çaldıran Savaşı resmi incelendi. Bursa Muradiye Külliyesinde bulunan Cem Sultan ve Şehzade Korkut'un türbelerindeki mukarnas ve künde kari sanatlar incelendi (Yılmaz, 2016).

Beşinci hafta Yavuz ve Kanuni Dönemleri işlendi. İncelenen eserler ise, Piri Reis Haritası, Matrakçı Nasuh Minyatürleri, Hatay-Payas Sokullu Mehmet Paşa Kervansarayı, Süleymaniye ve Selimiye Camileri gibi eserler oldu.

Altıncı hafta Lale Devri'ne kadarki konularla birlikte, Evliye Çelebi Seyahatnamesi, Koçi Bey Risalesi işlendi. Dönemin halk şiirinden örnekler okundu (Özdemir, 2017). Levni Minyatürleri, Nedim Şiirlerinden bahsedildi.

Osmanlı Tarihi ile ilgili konular işlenirken arada Avrupa Tarihi ile ilgili konular olan; Coğrafi Keşifler, Rönesans ve Reform konuları da yaklaşık bir hafta boyunca işlendi. Bu konularla ilgili olarak; Seyahatname örnekleri incelendi (Polo, 2019). Leonardo Da Vinci'nin tabloları, Mikelanjelo'nun Pieta'sı, Makyavel ve Shekspir gibi isimler ve eserlerinden bahsedildi. Ünite yaklaşık iki ayda tamamlandı. Bu ünite öğrencilere uzaktan eğitim yoluyla verildi. Genelde dersimi sürekli takip edebilen 16 öğrenci değerlendirmeye alındı. Uzaktan eğitim sürecinde velilerle yakın iletişim kuruldu. İşlenen konuların velilerinde ilgisini çektiği geri dönütlerden anlaşıldı.

Sekiz öğrenciye normal müfredat konularından, diğer sekiz öğrenciye de sanat içerikli konulardan ödev verilerek çalışma devam ettirilmiştir. Yazılı gibi uygulamaların yapılamaması sebebiyle sadece proje yollu analiz yapılabilmektedir. Öğrencilere verilen ödevler yüz yüze çalışma yapılamaması dolayısıyla uzaktan sunumları yaptırılarak ve teknolojik yollarla teslim alınarak değerlendirilmiştir. Öğrencilere rastgele dağıtılan proje konuları Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. 7.Sınıf Proje Konuları

	NORMAL MÜFREDAT KONULARI	SANAT İÇERİKLİ KONULAR
1	Ankara Savaşı ve Sonuçları Kitapçık Yapma	Muradiye Külliyesi Süsleme Sanatları
2	Osmanlı Devleti Tarih Şeridi	Mimar Sinan Camileri Mimari Sanatları
3	İstanbul'un Fethi'nin Hikayeleştirilmesi	Levni Minyatürleri
4	Lale Devri Yenilikleri Kitapçık Yapma	Bellini, Chlebowski ve Zonaro Tabloları
5	Osmanlı'da Duraklamanın Nedenleri	15. Yüzyıl Şairleri: Ahmedî, Şeyhî ve Süleyman Çelebi
6	Koçi Bey Risalesi	Siyasetin Şiire Yansımaları:(Beng-ü Bade Özelinde)
7	Osmanlı'ya Coğrafi Keşiflerin Yansımaları	Şair Padişahlar ve Eserleri
8	17 ve 18. Yüzyıl İslahatları Kitapçık Yapma	Tayflar Geçidi Tiyatrosu

Veri Toplama Araçları

Araştırma grubuna 5, 6 ve 7. Sınıflarda uygulanan proje değerlendirme ölçekleri bizim veri toplamamız için çok önemli ölçeklerdir. Bu ölçeklerin nasıl uygulandığı araştırmanın uygulama sürecinde açıklanmıştır.

Tablo 7. Sanat Eserleri İçerikli Projelerin Dereceli Puanlama Ölçeği⁵

DEĞERLENDİRME ALANI	İYİ	DAHA İYİ	ÇOK İYİ	PUAN
Ödevi planlama				
İhtiyaçları belirleme				
Kaynak taraması				
Bilimsel araştırma basamaklarını kullanma				
Öğretmenle işbirliği yapma				
Ödevi zamanında hazırlama				
Konu bütünlüğünün kurulmuş olması				
Amaca uygunluk				
Konuya hâkimiyet				
Bilgilerin doğruluğu ve kullanılabilirliği				
Derste işlenen konularla bağlantı kurabilme				
Eserlerin estetik açıdan değerlendirilmesi				
Orijinal fikirler üretme				
Sunumda özgüven sahibi olma				
Süreye riayet etme				
İlgi çekici olma				
Yazılar ve görseller arası uyum				

⁵ Ölçek çalışma sahibi tarafından yapılmıştır.

Türkçenin düzgün kullanımı				
Noktalama işaretleri				
Lejant oluşturma				
Görsel materyal zenginliği				
Dipnot kullanımı				
Kaynakça kullanma				
Sorulara cevap verebilme				
Esere uygun bir slogan geliştirme				

İyi: 2 Puan

Daha İyi: 3 Puan

Çok İyi: 4 Puan

Tablo 8. Normal Müfredat İçerikli Projelerin Dereceli Puanlama Ölçeği⁶

PUAN	KAPAK
4	Kapakta gerekli bilgilere tam ve doğru olarak yer verilmiş ayrıca kapak iyi hazırlanmıştır.
3	Kapakta gerekli bilgilere tam ve doğru olarak yer verilmiştir.
2	Kapakta gerekli bilgilere yer verilmiştir.
1	Kapakta bilgilere eksik yer verilmiş veya hiç yer verilmemiştir.
	İÇERİK
4	Araştırma içerikle bağlantılı, detaylı, açık ve anlaşılır bir biçimde hazırlanmıştır. Yazım hatası yoktur.
3	Araştırma içerikle bağlantılı olarak oluşturulmuş detaylara yeterince yer verilmemiştir.
2	Araştırma içerikle bağlantılı olarak oluşturulmuş ancak çok fazla yazım hatası bulunmaktadır.
1	Araştırma içerikle bağlantılı olarak oluşturulmamıştır.
	MATERYAL KULLANIMI
4	Konuyla görsel araçlar arasında tam bir uyum sağlanmıştır.
3	Konuyla görsel araçlar arasında kısmen uyum sağlanmıştır.
2	Kullanılan görsel araçlar yeterli düzeyde değildir.
1	Konuyla görsel araçlar arasında uyum sağlanamamıştır.
	KAYNAKÇA
4	Kaynaklardan yararlanma tamamen yeterli düzeydedir. (4 kaynak ve yukarı)
3	Kaynaklardan yararlanma yeterli düzeydedir. (3 kaynak)
2	Kaynaklardan yararlanma yeterli düzeyde değildir. (1-2 kaynak)
1	Kaynaklar belirtilmemiştir.

784

Alınan puan	Verilen Not	Alınan puan	Verilen Not
16 puan	100	10 puan	63
15 puan	94	9 puan	57
14 puan	88	8 puan	50
13 puan	82	7 puan	44
12 puan	75	6 puan	38
11 puan	69	5 puan	32
		4 puan	25

⁶ Ölçek çalışma sahibi tarafından yapılmıştır.

BULGULAR

Yapılan çalışma Osmaniye-Karacaoğlan Ortaokulu 7/C Sınıfı öğrencilerinin ü tülen çalışma sonucu elde edilen bulgular ayrı ayrı paylaşılacaktır. Uygulanan yöntemin sağlıklı ç öğretim yılını kapsamaktadır. 2018/2019, 2019/2020, 2020/2021 öğretim yıllarında yürü sonuçlar verebilmesi açısından öğrencilere işlenen sanat konularıyla ilgili proje ödevi verileceği önceden duyurulmamıştır. Öğrencilerin gruplar halinde çalışmanın güvenilirliğini arttırmak adına isteği reddedilmiştir. Onların istekliliği ve bir şeyler başarma arzusu diri tutulmaya çalışılmıştır. Öğretmen rehberliğinin çok önemli olması sebebiyle öğrencilerle teknolojik iletişim yolları üst safhada kullanılmıştır. Veliler, görsel sanatlar dersi öğretmeni ve Türkçe öğretmeniyle iletişim halinde olunmuştur.

5. Sınıf

2018/2019 Öğretim yılında 7/C Sınıfı 5. Sınıftayken sene başında hemen Sosyal Bilgiler Dersine yönelik tutum ölçeği uygulanmıştır. Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine bakış açılarının nasıl olduğu anlaşılmaya çalışılmıştır. Öğrencilere Demir ve Akergin'in Tutum Ölçeği uygulanmıştır (Demir ve Akergin, 2010). Öğrenciler formlara isimlerini yazmamışlar ve formu doldururken özgür bırakılmışlardır. Dört başlık altında dersle ilgili olumlu ve olumsuz yargılarını; Tamamen Katılıyorum, Katılıyorum, Kararsızım, Katılmıyorum ve Hiç Katılmıyorum şeklinde doldurmuşlardır. Sınıfta o gün mevcut 28 öğrenciye tutum ölçeği uygulanmıştır. Çıkan sonuç tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9. 5. Sınıf 1. Tutum Ölçeği Değerlendirme Sonuçları

	OLUMLU YARGI BİLDİREN	OLUMSUZ YARGI BİLDİREN	KARARSIZ
Öğrenme İsteği Alanı	14	10	4
Sosyal Bilgiler Dersinden Hoşlanma	15	12	1
Öğretmenden Kaynaklanan Tutumlar	18	4	6
Sosyal Bilgiler Sevgisi	16	9	3

Kültürel Miras ünitesinin bitirilmesinin ardından aynı tutum ölçeği tekrar uygulanmıştır. 29 öğrenci çalışmaya katılmıştır. Sonuçlar Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10. 5. Sınıf 2. Tutum Ölçeği Değerlendirme Sonuçları

	OLUMLU YARGI BİLDİREN	OLUMSUZ YARGI BİLDİREN	KARARSIZ
Öğrenme İsteği Alanı	24	3	2
Sosyal Bilgiler Dersinden Hoşlanma	25	2	2
Öğretmenden Kaynaklanan Tutumlar	26	-	2
Sosyal Bilgiler Sevgisi	25	1	3

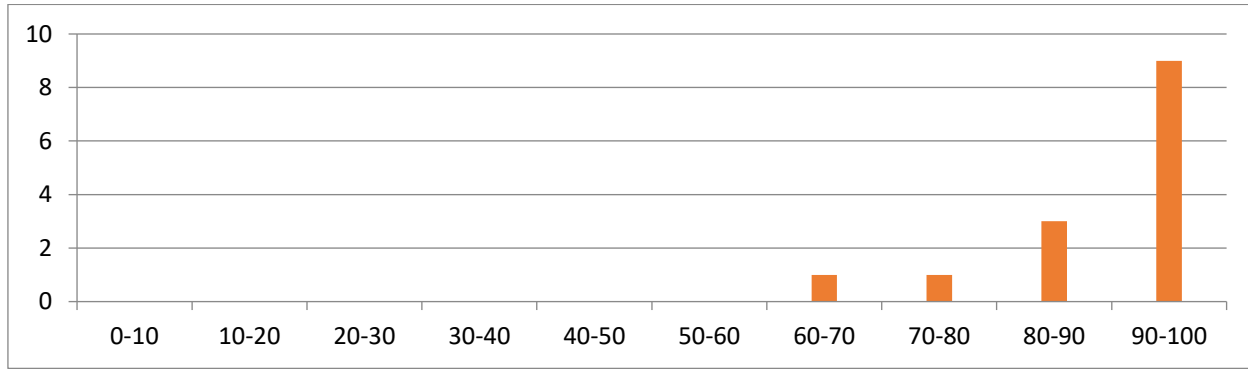
Esasları *Yöntemler* kısmında açıklandığı şekliyle proje ödevleri verilmiş ve bir ay süre tanınmıştır. Bu süre içerisinde öğrencilere yapacakları çalışmalarla ilgili rehberlik yapılmış, karşılıklı bilgi alışverişiyle çok faydalı bir ortam oluştuğu gözlenmiştir. Öğrencilerin veri toplama sürecinde biz de bilmediğimiz pek çok konu ile ilgili bilgi sahibi olduk. Bu verimli çalışmaların neticesinde öğrencilerden üç tanesi hariç diğerleri çalışmalarını tamamlayıp sunumlarını yaptılar. Bu üç öğrencinin velileriyle temas edilmiş, karşılıklı yazışma ve görüşmelerden bir sonuç elde edilememiştir.

Ortaya çıkan sanat içerikli ve normal müfredat konularıyla ilgili sonuçlar Tablo 7 ve 8'deki dereceli puanlama ölçekleriyle değerlendirildi. Ortaya çıkan sonuçlar belirli puan dağılımlarına göre Tablo 12 ve 13'de, ayrıca Şekil 1 ve 2'de gösterilmiştir. Sütunlar öğrencilerin aldıkları puanlardaki yığılmayı göstermektedir.

Tablo 12. 5. Sınıf Sanat İçerikli Konular Not Dağılımı

PUANLAR										
	1-10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70	70-80	80-90	90-100
Öğrenci Sayısı (Toplam 14 ⁷)	0	0	0	0	0	0	1	1	3	9

786

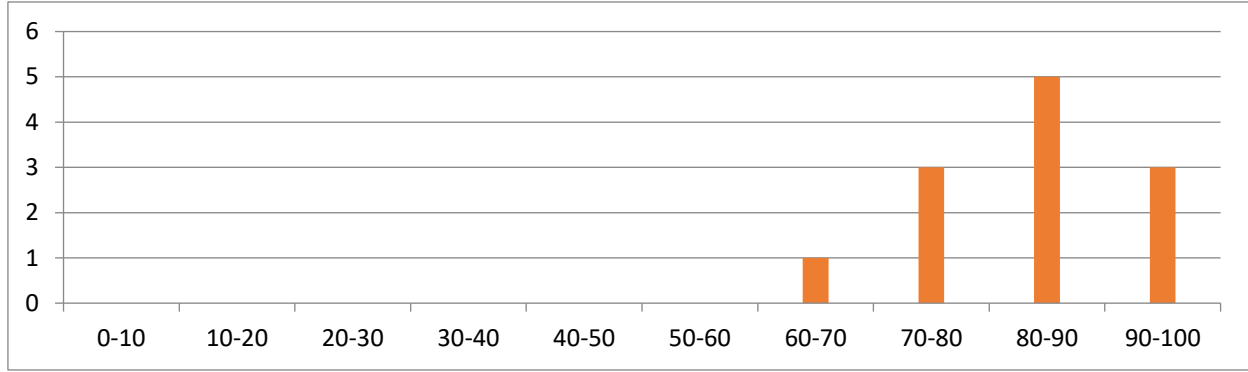

Şekil 1. Sanat İçerikli Konular Not Dağılımı

⁷ 15 öğrenciye ödev verilmiş, 14 öğrenci ödevi teslim etmiştir.

Tablo 13. Normal Müfredat İçerikli Konuların Not Dağılımı

		PUANLAR									
		1-10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70	70-80	80-90	90-100
Öğrenci Sayısı (Toplam 12 ⁸)		0	0	0	0	0	0	1	3	5	3

Şekil 2. Normal Müfredat İçerikli Konuların Not Dağılımı

Yapılan değerlendirmede sanat içerikli proje ödevi alan öğrencilerin aldıkları notların aritmetik ortalaması 90,35 iken, normal müfredat içerikli ödev alan öğrencilerin ortalaması 85,41 çıkmıştır.

6. Sınıf

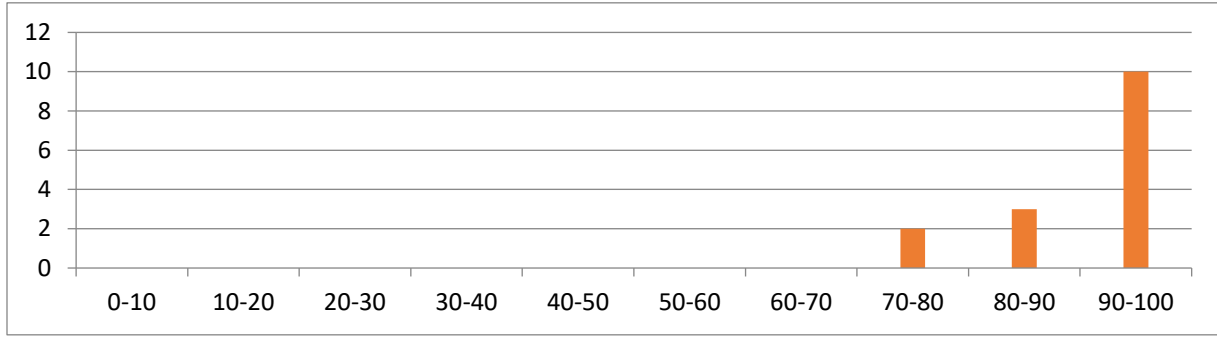
Bu sınıf düzeyinde yapılan ödevlendirmede 15 öğrenciye sanat içerikli, 14 öğrenciye normal müfredat içerikli ödevlendirme yapılmıştır. Yapılan gözlemlerde öğrencilerin konulara yönelik istekliliklerinde 5. Sınıfa göre artış gözlenmiştir. Ödevlendirilen 29 öğrencinin tamamı ödev teslimini ve sunumunu yapmışlardır. Öğrencilere bir ay süre tanınmıştır. Ödevlerin değerlendirilmesinde Tablo 7 ve 8'deki dereceli puanlama ölçekleri uygulanmıştır. Sonuçlar Tablo 14 ve 15, Şekil 3 ve 4'te gösterilmiştir.

⁸ 14 Öğrenciye ödev verilmiş, 12 öğrenci ödevi teslim etmiştir.

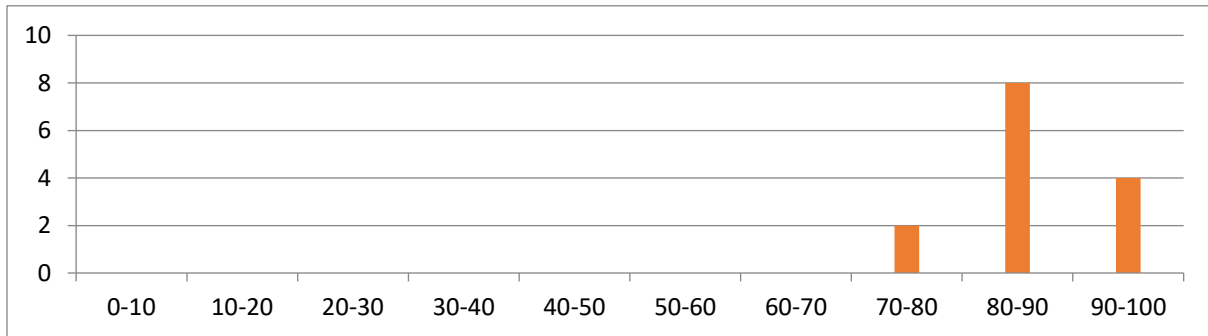
Tablo 14. 6. Sınıf Sanat İçerikli Konular Not Dağılımı

		PUANLAR									
		1-10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70	70-80	80-90	90-100
Öğrenci Sayısı (Toplam 15)		0	0	0	0	0	0	0	2	3	10

Şekil 3. 6. Sınıf Sanat İçerikli Konular Not Dağılımı**Tablo 15.** 6. Sınıf Normal Müfredat İçerikli Konular Not Dağılımı

788

		PUANLAR									
		1-10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70	70-80	80-90	90-100
Öğrenci Sayısı (Toplam 14)		0	0	0	0	0	0	0	2	8	4

Şekil 4. 6. Sınıf Normal Müfredat İçerikli Konular Not Dağılımı

6. Sınıf Sanat içerikli konularda sınıfın aritmetik ortalaması 93 olmuştur. Normal müfredat konularının aritmetik ortalaması ise, 87,85 olmuştur.

Ünite sonunda öğrencilere uygulanan tutum ölçeği sonuçları Tablo 16'da gösterilmiştir.

Tablo 16. 6. Sınıf Tutum Ölçeği

	OLUMLU YARGI BİLDİREN	OLUMSUZ YARGI BİLDİREN	KARARSIZ
Öğrenme İsteği Alanı	26	-	3
Sosyal Bilgiler Dersinden Hoşlanma	26	1	2
Öğretmenden Kaynaklanan Tutumlar	27	-	2
Sosyal Bilgiler Sevgisi	26	1	2

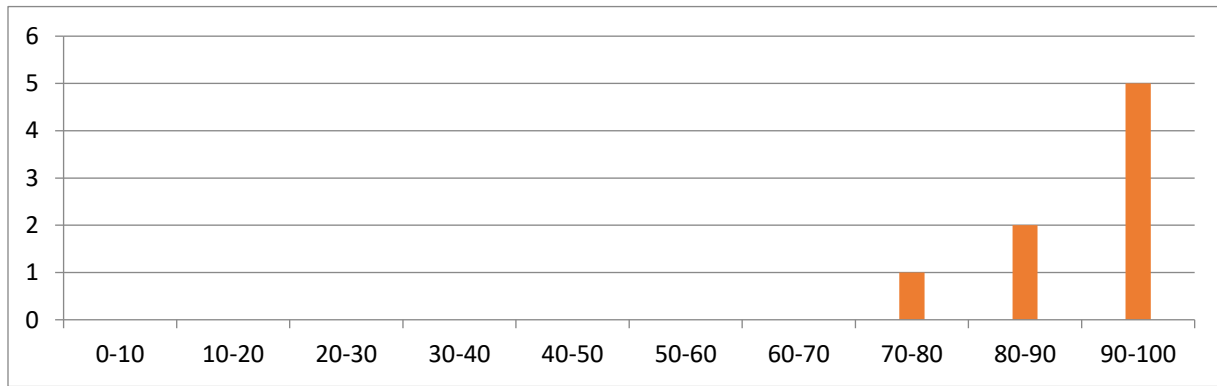
7.Sınıf

Bu sınıf düzeyinde yapılan ödevlendirmede öğrencilerin online derslere katılıp katılmadıkları göz önüne alınmıştır. 16 öğrencinin online derslere düzenli katılım sağlamakta oldukları gözlenmiştir. 8 öğrenciye sanat içerikli, 8 öğrenciye normal müfredat içerikli ödevlendirme yapılmıştır. Yapılan gözlemlerde öğrencilerin konulara yönelik istekliliklerinde 5. ve 6 Sınıfa göre daha da artış gözlenmiştir. Ödevlendirilen 16 öğrencinin tamamı ödev teslimi ve sunumunu yapmışlardır. Öğrencilere bir ay süre tanınmıştır. Ödevlerin değerlendirilmesinde Tablo 7 ve 8'deki dereceli puanlama ölçekleri uygulanmıştır. Sonuçlar Tablo 18 ve 19, Şekil 5 ve 6'da gösterilmiştir.

789

Tablo 18. 7. Sınıf Sanat İçerikli Konular Not Dağılımı

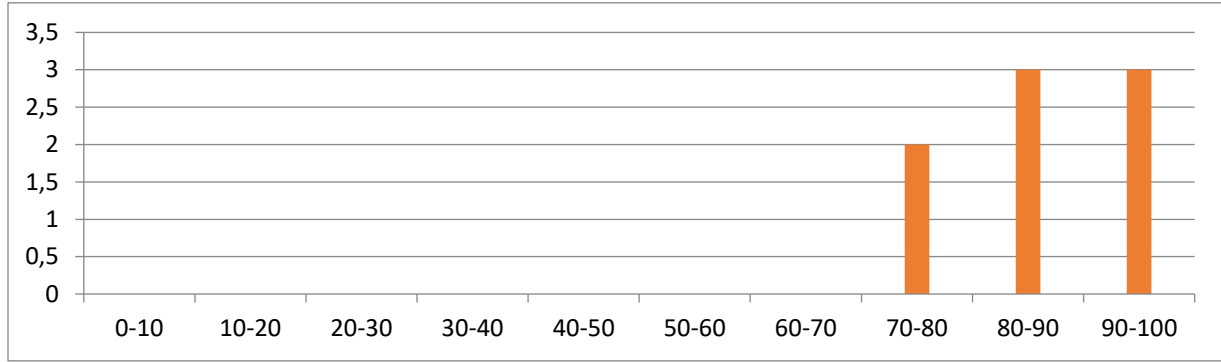
PUANLAR										
Öğrenci Sayısı	1-10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70	70-80	80-90	90-100
(Toplam 8)	0	0	0	0	0	0	0	1	2	5

Şekil 5. 7. Sınıf Sanat İçerikli Konular Not Dağılımı

Tablo 16. 7. Sınıf Normal Müfredat İçerikli Konular Not Dağılımı

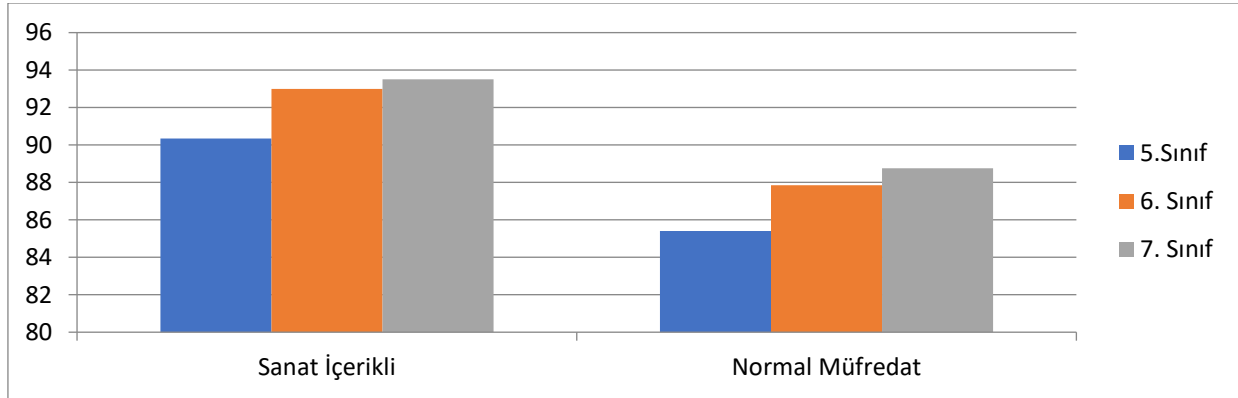
PUANLAR										
	1-10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70	70-80	80-90	90-100
Öğrenci Sayısı (Toplam 8)	0	0	0	0	0	0	0	2	3	3

Şekil 6. 7. Sınıf Normal Müfredat İçerikli Konular Not Dağılımı

7. Sınıf Sanat içerikli konularda sınıfın aritmetik ortalaması 93,5 olmuştur. Normal müfredat konularının aritmetik ortalaması ise, 88,75 olmuştur.

5. Sınıftan 7. Sınıfa kadarki sanat içerikli ve normal müfredat konularda proje ödevi notlarının değişimi Şekil 7’de gösterilmiştir.

Şekil 7. Örneklem Grubunun Yıllara Göre Proje Ödevlerinde Aldıkları Notların Dağılımı

SONUÇ VE TARTIŞMA

Yapılan çalışmada Osmaniye ili Merkez ilçesi Karacaoğlan Ortaokulu 7/C Sınıfına 5,6 ve 7. sınıflarda sosyal bilgiler dersi kültürel miras ünitesinde uygulanan sanat içerikli müfredat ve bununla ilgili yapılan analiz sonuçları konu edilmiştir. Söz konusu sınıf, 29 öğrenciden oluşmaktadır. Çalışmaya konu edilen sınıfa uygulanan sanat içerikli program, tutum ölçekleri, ve proje ödevleri ile öğrenciler üzerinde ne gibi farklılıklar oluştuğu analiz edilmeye çalışılmıştır. Analizlerden elde edilen sonuçlar çalışmanın *Bulgular* bölümünde verilmiştir. Söz konusu analiz sonuçları haricinde öğrenci gözlemi, veli görüşmeleri ve diğer zümre öğretmenleriyle birlikte süreç izlenmeye çalışılmıştır. 2020-2021 öğretim yılında dünyada meydana gelen salgın hastalık 7. Sınıf çalışmalarına tüm sınıfın iştirak etmesini engellese de genel olarak öğrenciler açısından son derece faydalı bir çalışma olduğu gözlemlenmiştir. Bu gözlemleri hem analiz sonuçları teyit etmiş hem de veli dönütleri ve diğer zümre öğretmenleriyle görüşmelerden böyle bir sonuç çıkarılmıştır.

7/C Sınıfı ile 5. Sınıfta yapılmış olan tutum ölçeklerinin ilkinde öğrencilerin okulda yeni alışmakta oldukları değerlendirilmiştir. Bu durum derse karşı öğrencinin önceki ders yıllarından kaynaklanan tutumlarının ne olduğu ilk tutum ölçeği uygulama sonuçlarında gösterilmiştir. Bu uygulamada sınıfın derse karşı tutumunun ne çok olumsuz ne de çok olumlu olduğu Tablo 9'dan gözlemlenmektedir. Ünite bitiminde uygulanan ikinci tutum ölçeğinde derse karşı olumlu anlamdaki bakış açısı değişikliğini Tablo 10 sonuçları ortaya koymaktadır. 6. Sınıfta bu yapılan uygulama derse karşı olumlu anlamda öğrenci tutumunun daha da iyiye gittiği sonucunu ortaya koymaktadır. 7. Sınıfta bu çalışma salgın sebebiyle yapılamamıştır.

Çalışmanın önemli ayağı olan proje ödevleri ile ilgili yapılan analizlerin sonuçları, hem tutum ölçeklerinde el edilen sonuçları destekler niteliktedir. Öğrencilere 5,6 ve 7. Sınıflarda verilen konular, dereceli puanlama ölçekleri *Yöntem* kısmında, sonuçlar *Bulgular* kısmında verilmiştir. Öğrencilere konular dağıtılırken ders başarıları göz ardı edilmiş ve kura yolu ile rastgele bir dağıtım yapılmıştır. Genelde öğrencilerin talebinin sanat içerikli konulardan proje ödevi almak olduğu gözden kaçmamıştır. Ama yapılacak analize sadık kalma adına baştan beri belirtilen uygulamadan sapılmamıştır.

Öğrencilere konular dağıtıldıktan sonra bir ay zaman verilmiştir. Bu süre içerisinde araştırmalarından buldukları sonuçları sıklıkla getirip gösterenler olmuştur. Sanat konularından ödev alanların bu hususta daha istekli oldukları görülmüştür. Süre bitiminde öğrencilerden hem sunum yapmaları hem de rapor olarak teslim etmeleri istenmiştir. Yaptıkları sunumlar ve teslim ettikleri raporlar dereceli puanlama ölçeklerine göre değerlendirilmiştir. Sonuçlar *Bulgular* kısmında paylaşılmıştır.

Çalışmamızda tartışma yapmak adına akademik literatürdeki bazı makaleler incelenmiştir. İncelenen makalelerden yapılan atıflar çalışmamız içeriğinde bulunmaktadır. Fakat bu çalışma bir uygulama çalışması olduğu, salt analiz ve testlere dayandığı için incelenen makalelerle fazla ortak nokta tespit edilememiştir. Bu yüzden çalışmamızın tartışmalar kısmı yeteri kadar içeriğe sahip değildir. Bu çalışmanın benzerlerinin başka sosyal bilgiler öğretmenlerince yapılması gerekmektedir. Zira ortaokullarda derslere bizzat girenler tarafından yapılabilirse bir karşılaştırma imkanı olabilir. Bu yüzden burada çalışma içeriği tartışılacaktır.

Örneklem grubu olan öğrencilerin, 5, 6, ve 7. Sınıflarda aldıkları proje notlarının yıllar içerisinde yükseldiği görülmüştür. Notları iki başlıkta değerlendirdiğimizde, sanat içerikli konulardan aldıkları puanların normal müfredat konularından aldıkları ödev puanlarına göre tüm yıllarda daha yüksek olduğu dikkat çekicidir. Bu durum bize öğrencilerin sanat içerikli konuları içselleştirdikleri, daha çok sevdikleri, daha ilgi çekici buldukları ve nihayetinde daha istekli araştırdıkları sonucuna götürür. Öğrencilerle bir arada bulunduğumuz zaman kısıtlı olduğundan sosyal değişimlerine olan katkısı ile ilgili bir ölçüm yapılamamıştır. Her yıl sene başı, sene ortası ve sene sonunda yapılan Şube Öğretmenler Kurulunda öğretmenlerin örneklem grubu ile ilgili görüşleri hep olumlu yönde olmuştur. Şube rehber öğretmenin görüşleri, müzik ve görsel sanatlar dersi öğretmenlerinin görüşleri, rehber öğretmenin görüşleri, Türkçe öğretmenlerinin görüşleri ve tarafımızdan gözlemlenmiş olan genel davranışları sosyal yönden iyi oldukları yönündedir. Bu durumun ortaya çıkmasında da sanat içerikli aldıkları eğitimin katkıları olduğu düşünülebilir.

Çalışmamızın sonuçları *Giriş* kısmında incelediğimiz Güleç ve Alkış'ın müze gezileri ile ilgili çalışmasının sonuçlarıyla benzerlikler göstermektedir. O çalışmada, farklı müze türlerinin gezilmesinin öğrenciler üzerinde bıraktığı tesirleri analiz edilmeye çalışılmıştı. Bizim çalışmamızın içeriğindeki bazı bölümleri oluşturan müzelik eserlerin sınıf ortamında görülmesinin faydaları ve Güleç ve Alkış'ın gezilerek görülmesi arasındaki saptadığı sonuçlar birbirine yakındır. Biz tutum ölçekleri ve proje ödevleri ile analiz yapmaya çalışırken Güleç ve Alkış anket yöntemini kullanmışlardır. Analiz yöntemleri farklı olsa da sonuçlar yakındır. Bizim çalışmamız farklı sanat dallarını da konu edindiği için daha kapsamlıdır.

Burada test edilen durumların dışında analiz edilemeyen, kayıt tutulamayan birçok süreç yaşanmıştır. Ders işlenişi sırasında veya ders dışı diyaloglarda öğrencilerdeki bilişsel gelişim, neden-sonuç ilişkisi kurabilmedeki ilerleme, önceki konularla bağ kurabilmedeki gelişim, okuduğunu ve gördüğünü anlama yetisindeki gelişim, dersin hayatla bağını kurabilmedeki ilerleme, sosyal iletişimdeki gelişim, işbirliği duygusundaki gelişim, sorumluluk alma, kendine güven duygusu, doğa ile bağ kurma, hoşgörü duygusundaki gelişim gibi pek çok alanda ilerleme sağlandığı düşünülse de analiz olarak test edilememiştir.

Yaptığımız çalışmada cevap aradığımız soru sanat içerikli müfredatın öğrencilerin bilişsel, sosyal gelişmelerine ne kadar katkısı olabileceği ve ayrıca derse karşı tutumlarını nasıl etkileyeceğiydi. Tüm cevap aradığımız soru başlıklarında öğrenciler açısından olumlu kazanımlar elde edildiği analiz sonuçlarında gözlenmiştir. Özellikle öğrencilerin bilişsel gelişimlerinde gözlemlenen ilerlemeler bu çalışmanın yapmasına vesile olmuştur. Sanat içerikli bir müfredatla öğrenim görmek tüm çocukların hakkıdır. Öğrencilerin yaş olarak kritik olan bu gelişim dönemleri bir fırsat olarak görülmelidir. Bu fırsatın sosyal bilgiler dersi açısından nasıl kullanılabilceği anlatılmaya ve analiz edilmeye çalışılmıştır. Bu tür çalışmalar daha büyük gruplarla yapılırsa daha kapsamlı sonuçlar elde edilebilir.

On The Use Of Art Branches In Social Studies Teaching

Introduction

In Turkey, Visual Arts and music classes as art classes in primary schools are planned and implemented one hour a week. Apart from these courses, Turkish and Social Studies courses are

taught where students can see art subjects. Because of its proximity to literature within the branches of art, the Turkish course covers the reach of students in this field. Social studies course is very suitable for teaching art in terms of historical science subjects in its content. All the art products that mankind has revealed since its first appearance on earth constitute the foundations of the knowledge and modern society of Modern Art. Considering that there is historical art accumulation in the background of every product we use in modern technology, the ability to give past works of art in the content of the Social Studies Course in accordance with the subjects can play an important role for the cognitive and social development of students. In the later stages of the article, we discussed how this can be applied with concrete examples.

The second units of Social Studies courses taught in primary schools in Turkey are organized under the name of Cultural Heritage. Unit. 5, 6 and 7th although the unit name is always the same in class courses, it is different in terms of the subjects it contains. 5th In the content of the Cultural Heritage Unit of the class social studies course, students are told about Anatolian and Mesopotamian civilizations. Five of the Anatolian Civilizations try to be understood by students, while three of the Mesopotamian civilizations are the main materials of the subjects described. A historical process of approximately 3000 years from the Early Bronze Age to The Late Iron Age is being processed here.

6th class social studies course Cultural Heritage Unit focuses on pre-Islamic Turkish Culture, Central Asian Turkish States, Islamic History, first Muslim Turkish States. In this range, it is seen that a historical process of approximately 1500 years is mentioned.

The content of the Cultural Heritage Unit of the 7th class social studies course also focuses on topics such as Ottoman History, New Age European history. The historical range between these subjects covers a period of approximately 600 years.

A question may also come to mind here. This course will be focused on both the fact that this course contains a longer time and the content of the subjects it contains, which can be given plenty of examples. Does increasing content not delay the processing of the curriculum? Course content

Method

Subjects that may be related to art history and works of art that may be related to these subjects were pre-selected in the social studies course curriculum. We are here in the 2020/2021 school year in 7th class . We will consider the work done on Class 7/C, which is studied in the classroom. Class 7/C, 5th they were subjected to a program that concentrated on the promotion of artworks that were the subject of writing from the school year they were in the classroom. According to the implementation of this program, the appropriate art works were given to the students in detail. The physical conditions of the classroom environment also helped facilitate implementation. Having a smart board and general network connection in classrooms was a big advantage. All available facilities were tried to be used, as well as parent interviews and cooperation with other group teachers.

Attitude scales were applied to Grade 7 / C students before and after starting art subjects in fifth grade. The difference between the results has been observed. Same process 6. It can also be done in the 6th grade. Because of the epidemic that occurred in the 7th grade, this study could not be conducted that year, as classes were conducted online.

In the free painting studies commissioned by the teacher of the visual arts course, it was tried to understand the interest of the subjects chosen by the students in the works of art and to analyze the degree to which they are reflected in their points of view. Same observation could have been done in 6th class, but because of the epidemic. It couldn't be done in the 7th grade.

Works of art to be introduced to students are pre-determined. Their introductions, assignments, giving as a project subject, asking as a written question, and the results obtained form the essence of the study. The results obtained in this study were given and tested as project assignments.

Result and Discussion

Tested group we had just met in the first of the attitude scales that we did in 5th and 7th grades. This situation showed the results of the student's previous life against the course in the attitude scale 1 application. In this application, we observe from Table 9 that the attitude of the class towards the lesson is neither very negative nor very positive. In the second attitude scale applied at the end of the unit, table 10 shows the change in perspective in positive meaning towards the course. This practice in the 6th grade shows that the attitude towards the lesson has improved further.

In the free painting Study conducted in the Visual Arts course, the focus was also on how students interpret the works of art that they see aesthetically. This study was not implemented in the 7th grade. But the results obtained in both 5th and 6th grades reveal that works of art have taken an important place in the world of children. In 5th of grade this practice study. At the beginning of the year, students do not draw work with art content in their freelance painting work, but they reflect this on their paper with increasing interest as they see art content subjects in class.

In our study, the question we were looking for was how much the curriculum with art content could contribute to students ' cognitive and social development, as well as how it would affect their attitude to the lesson. It was observed in the analysis results that positive gains were achieved from the point of view of students in all the question titles we were looking for answers to. In particular, the progress observed in the cognitive development of students was instrumental in writing this text.

We've had maybe hundreds of moments where we haven't analyzed or kept records outside of the situations tested here. In our course or extracurricular dialogues, we tested cognitive development in students. In addition, the development in establishing a cause - and-effect relationship, the development in connecting with previous topics, and the development in understanding what you read and see were noteworthy. Progress in ensuring the connection of course subjects with life, development in social communication, and development in a sense of cooperation have also not escaped the eyes. Although it is not tested as an analysis, we have observed that progress has been

made in many areas, such as taking responsibility, feeling confident, connecting with nature, and developing a sense of tolerance.

I hope our work is taken seriously. All children have the right to study with an arts curriculum. This period of development in students should be seen as an opportunity.

KAYNAKÇA

- Akarca, A. (1998). Şehir ve Savunması. Türk Tarih Kurumu Yayınları(3. Baskı): 29.
- Akhan, O. Yalçın, A. (2016). Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarında Çokkültürlü Eğitimin Yeri. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 18, 2, 26.
- Akurgal, E. (2014). Anadolu Kültür Tarihi. Phoenix Yayınevi: 271-282.
- Alp, S. (2011). Hitit Güneşi. Tübitak Popüler Bilim Kitapları (5. Baskı), 4-23.
- Anonim, (2018). müfredat.meb.gov.tr.Programlar/sosyal bilgiler
- Anonim, (2021). tegm.meb.gov.tr.221
- Atsız, H. N. (1946). Bozkurtların Ölümü Bozkurtlar Diriliyor. Türkiye Yayınevi, 326-359.
- Atsız, H. N. (2016). Aşıkpaşaoğlu Tarihi(6. Baskı): 15-18.
- Boardman, J. (2013). Siyah Figürlü AtinaVazoları. Homer Kitabevi (2. Baskı), 20-30.
- Çençen, N. Arda Berk, N. (2014). İlköğretim 6 ve 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Programında Halk Kültürü Öğelerinin Yeri ve Önemi. Kafkas Üniversitesi e- Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi 1(3): 13-14.
- Çığ, M. İ. (2012). Gilgameş. Kaynak Yayınları, 9-76.
- Çığ, M. İ. (2002). Hititler ve Hattuşa. Kaynak Yayınları (3. Baskı), 62-67.
- Çoruhlu, Y. (2016). Eski Türklerin Kutsal Mezarları Kurganlar. Ötüken Neşriyat A.Ş.,121-208.
- DAŞ, A. (2004). Ankara Savaşı Öncesi Timur İle Yıldırım Bayezid'in Mektuplaşmaları, Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi 15, 141-167.
- Demir, S. B. Akergin, H. (2010). Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Bir Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. e-uluslararası eğitim araştırmaları dergisi(1)1, 26-40
- Ergin, M. (2008) Orhun Abideleri. Boğaziçi Yayınları(41. Baskı), 2-23.

- Faruki İ. R. Faruki, L. L. (1999). İslam Kültür Atlası. İnkılap Yayınları(3. Baskı), 364-466.
- Gökalp, Z. (1976) Türk Töresi. Devlet Kitapları, Kültür Bakanlığı Ziya Gökalp Yayınları (1. Seri): 14-21.
- Güleç, S. Alkış, S. (2013). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Gezilerinin İletişimsel Boyutu. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. (17)1, 63-68.
- Herodotos, (2017). Tarih. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları(XIII. Basım), 43-45.
- Homeros, (2015). İlyada. Yason Yayınevi: 5-8.
- Kafesoğlu, İ. (1988). Türk Milli Kültürü. Boğaziçi Yayınları (5. Baskı) 42-48.
- Kırıkçı, A. C. Akgül, M. Y. Bahar, A. (2020). Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Sanat ve Estetik. Hararn Education Journal (5) 1, 31-33.
- Köse, M. Yıldız, A. (2012). Tarih Eğitiminde Sosyal ve Kültürel Konuların Öğretimi. Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi. I: 81-99.
- Köseoğlu, G. (2019) Varka ve Gülşah Mesnevisi Minyatürlerinde Renk, Biçim ve Kompozisyon. Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Tarihi ve Sanatları Ana Bilim Dalı Türk İslam Sanatları Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi Konya: 70-82.
- Köstüklü, N. (1999) Sosyal Bilimler ve Tarih Öğretimi. Günay Ofset Matbaacılık (2. Baskı): 10-11.
- Özdemir, A. (2017). Karacaoğlan. Mersin Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları 15(3. Baskı): 418-419.
- Polo, M. (2019). Dünyanın Hikaye Edilişi. Ötüken Neşriyat(3. Baskı): 5.
- Roadway, N. Farfour, G. (2017). Sanat Kitabı. Alfa Yayınları: 52-55.
- Sakaoğlu, S. Duymaz, A. (2017). İslamiyet Öncesi Türk Destanları. Ötüken Neşriyat A. Ş, 212-218.
- Sertkaya, O. F. (2018). Etimoloji Araştırmaları. Akçağ Basım Yayım Pazarlama A. Ş. : 18-24.
- Sümer, F. (2014). Eski Türklerde Şehircilik. Türk Tarih Kurumu Yayınları(2. Baskı): 1-23.
- Tarhan, A. H. (2002). Abdülhak Hamit Tarhan Tiyatroları 6 Kanbur. Dergah Yayınları: 195-220.
- Taşagıl, A. (2017). Gökbörü'nün İzinde Kadim Türklerin Topraklarında. Kronik Kitap: 13-19.

- Turan, O. (1971). Selçuklular Zamanında Türkiye. Turan Neşriyat Yurdu, 395-402.
- Turan , O. (2009). Oniki Hayvanlı Türk Takvimi. Ötüken Neşriyat A. Ş., 32-54.
- Yağcı, Ö. (2000). Pir Sultan Abdal Yaşamı ve Şiirleri. Gün Yayıncılık, 31-32.
- Yılmaz, S. (2016). Yaşayan Osmanlı Ruhu Muradiye Külliyesi. Bursa Büyükşehir Belediyesi Yayınları, 16-26.